

**Kompleksowy program
korekcyjno – edukacyjny
dla rodzin dotkniętych przemocą domową
„MOSTY ZAMIĄST MURÓW”**

PRACA KOREKCYJNO-EDUKACYJNA ZE SPRAWCAMI PRZEMOCY W RODZINIE

Grupy wsparcia dla sprawców przemocy domowej

Przemoc jest zjawiskiem niszczyielskim dla wszystkich jej uczestników najwięcej szkód ponosi osoba, która doznaje przemocy jednak z czasem i ta silniejsza krzywdząca innych popada w problemy. Przemoc jest bowiem sytuacją społeczną, w której nikt nie wygrywa i w efekcie ponosi jedynie straty. Biorąc pod uwagę złożoność zjawiska przemocy jak również indywidualne możliwości do zmiany siebie i swojego życia opracowano program dla osób stosujących przemoc domową.

Kompleksowy program korekcyjno – edukacyjny „MOSTY ZAMIĄST MURÓW” składa się z zamkniętego krótkoterminowego programu korekcyjno – edukacyjnego dla sprawców przemocy domowej.

Wszyscy uczestnicy programu „MOSTY ZAMIĄST MURÓW” będą mieli możliwość stałego korzystania z pomocy psychologiczno-pedagogicznej w postaci konsultacji indywidualnych w godzinach pracy Ośrodka Interwencji Kryzysowej.

Cele programu

Główne cele programu:

1. Przerwanie cyklu przemocy w rodzinie (powstrzymanie osoby stosującej przemoc przed dalszym stosowaniem przemocy)
2. Zmiana dotychczasowej sytuacji osoby stosującej przemoc – uznanie swojej odpowiedzialności za stosowanie przemocy
3. Rozwijanie indywidualnych umiejętności psychospołecznych oraz zmiana postaw życiowych, niezbędnych do prawidłowego funkcjonowania.

Cele szczegółowe:

1. Zdobycie wiedzy na temat mechanizmów powstawania i stosowania przemocy domowej.
2. Zdobycie wiedzy i umiejętności praktycznego radzenia sobie w sytuacji doświadczania przemocy- rozwijanie umiejętności samokontroli i współzycia w rodzinie
3. Zdobycie wiedzy niezbędnej do adekwatnego reagowania w sytuacji kryzysu.
4. Kształtowanie umiejętności w zakresie wychowania dzieci bez używania przemocy.
5. Zdobycie wiedzy na temat funkcjonowania rodziny dotkniętej przemocą oraz skutków jej doświadczania przez dzieci i młodzież.
6. Uzyskanie informacji o możliwościach podejmowania działań terapeutycznych

II. OPIS PROGRAMU:

Pomysł powstania grupy wsparcia dla sprawców przemocy w rodzinie zrodził się w wyniku obserwacji danych statystycznych prowadzonych na użytek Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie. Dane te uwidaczniają rozległość zjawiska przemocy domowej. Analizując przeprowadzane interwencje, dostrzegamy, iż większość z nich związana jest z problemem przemocy, co dodatkowo przemawia za koniecznością rozpoczęcia działań korekcyjno-kompensacyjnych na rzecz osób stosujących przemoc.

Istotne znaczenie ma także fakt własnych doświadczeń wynikających z pracy oraz kontakty z pracownikami innych placówek pomocowych, zwłaszcza z Ośrodkami Pomocy Społecznej oraz Komendą Powiatową Policji.

Wymiana spostrzeżeń dotyczących sposobów i możliwości pomocy zarówno ofiarom jak i sprawcom przemocy w rodzinie potwierdza trudność pracy z tymi osobami oraz małą skuteczność oddziaływań indywidualnych. Jest to uwarunkowane specyfiką interakcji pomiędzy sprawca a ofiarą, noszących u ofiar znamiona współzależnienia od toksycznych relacji. Wzajemna pomoc jest w tym przypadku jedna z najbardziej skutecznych form oddziaływań. Dodatkowym argumentem jest ograniczone spektrum form pomocy ofiarom oraz sprawcom przemocy domowej na terenie miasta, gminy, a nawet powiatu.

Głównym celem funkcjonowania grup wsparcia jest zmiana dotychczasowej sytuacji rodzin dotkniętych problemem przemocy domowej poprzez pracę edukacyjną –korekcyjną z osobami stosującymi przemoc domową. Grupa pozwala na spotkanie osób doświadczających podobnych trudności, wzajemne udzielenie sobie wsparcia, dzielenie się doświadczeniami, szukanie wspólnych rozwiązań, doskonalenie swojego psychicznego funkcjonowania i zwiększenie skuteczności swoich działań dla zrozumienia przyczyn własnych działań. Źródłem tej pomocy jest wzajemny wysiłek członków grup wsparcia.

Realizowane cele zamykają się w trzech podstawowych zagadnieniach: profilaktyce, wczesnej interwencji i likwidacji skutków.

Celem profilaktyki jest uświadomienie problemów życiowych, wywołujących stres i frustrację oraz dostarczenie narzędzi radzenia sobie z nimi, także trening umiejętności interpersonalnych (działalność edukacyjna).

Zadaniem wczesnej interwencji jest opracowanie indywidualnych programów pomocy osobom uczestniczącym w grupach i ich rodzinom.

Likwidacja skutków koncentruje się na oddziaływaniach terapeutycznych – korekcyjnych, obejmującej pomoc przy zastosowaniu metod i form wsparcia indywidualnego (konsultacje, krótkoterminowa terapia indywidualna i rodzinna) oraz grupowego (grupy wsparcia dla sprawców przemocy oraz praca korekcyjno-kompensacyjna).

Grupa wsparcia przeznaczona jest dla sprawców – osób stosujących przemoc wobec członków rodziny lub bliskich, bez określonej granicy wieku.

Z założenia grupa może składać się z około 15 osób.

Spotkania odbywają się co dwa tygodnie (planowany czas spotkania 1,5 – 2 godziny).

Nabór do grupy odbywa się po uprzednim spotkaniu z osobą, ustaleniu motywacji do udziału w grupie oraz sytuacji życiowej.

Każda osoba przed uczestniczeniem w grupach wsparcia jest zapoznawana z celami i zadaniami grupy, przedstawiane są jej informacje dotyczące istnienia grupy, głównych tematów, częstotliwości i miejsca spotkań.

III . TEMATY SPOTKAŃ

Pierwszy z nich ma charakter edukacyjny i obejmuje zagadnienia:

- Przemoc – definicje, przyczyny, wpływ przemocy na funkcjonowanie rodziny.
- Cechy sprawcy i ofiary.
- Rola alkoholu w ujawnianiu zachowań agresywnych.
- Dynamika interakcji między sprawcą i ofiarą przemocy w rodzinie.
- Prawo a przemoc (rozwód, pisma procesowe, obowiązek alimentacyjny) – konsekwencje prawne wobec stosowania przemocy domowej.

Drugi etap ma charakter korekcyjny i dotyczy:

- Pracy nad obrazem samego siebie (realne poczucie wartości).
- Asertywności.
- Komunikacji interpersonalnej (z elementami analizy transakcyjnej).
- Stresu oraz kryzysu i sposobów radzenia sobie z nimi.

Miesięczny plan uczestnictwa w programie przedstawia się następująco;

Spotkania edukacyjne

1. Styczeń – Rekrutacja osób – Podpisanie indywidualnych kontraktów pomiędzy każdym uczestnikiem a zespołem realizatorów programu.
(wypełnienie imiennej ankiety dotyczącej zjawiska przemocy - wiedzy, postaw i potrzeb uczestników – spełniającej zadanie wstępnej diagnozy indywidualnej)
2. Luty – dotyczące zachowań przemocowych, rodzajów przemocy, skutków i konsekwencji.
3. Marzec - Kto i w jakich relacjach stosuje przemoc, cechy osób stosujących przemoc, cechy osób doznających przemocy
4. Kwiecień - Jak to się dzieje, że stajemy się sprawcami przemocy, rola alkoholu w ujawnianiu zachowań agresywnych.
5. Maj – dotyczące dynamiki interakcji pomiędzy sprawcą ofiarą omawiania sfer poznawczych (myśli, przekonań, sądów)

6. Czerwiec - dotyczące prawnych konsekwencji stosowania przemocy oraz obowiązku uczestnictwie w programach

Spotkania korekcyjne

7. Lipiec – spotkanie korekcyjne praca dotycząca obrazu samego siebie, niskiego poczucia własnej wartości, niskiej świadomości rozpoznawanie różnych stanów emocjonalnych
8. Sierpień- Praca nad sferą behawioralną - zamiana zachowań agresywnych czyli niskiej zdolności panowania nad sobą na zachowania asertywne czyli wysokiej zdolności panowania nad sobą
9. Wrzesień – Próba odpowiedzi na pytania -Co robić żeby przestać? Co pomaga wyjść z przemocy, Na co mamy wpływ?
10. Październik – Jak komunikować się z najbliższymi, praca nad wewnętrznymi stanami ja rodzic , ja dziecko, ja dorosły
11. Listopad – praca nad własnymi reakcjami na sytuacji stresowe, nad mechanizmami obronnymi, oraz sposobami radzenia sobie z kryzysami
12. Grudzień – Co znaczą szanować innych i uznawać ich prawa? Prawa człowieka.

Uczestnicy spotkań mają możliwość zmiany tematów spotkań i propozycji własnych, zgodnych z indywidualnymi oraz grupowymi potrzebami.

Jeżeli grupa po zakończonym cyklu spotkań nadal wyraża chęć do dalszego uczestnictwa, może przerodzić się na dalszym etapie w grupę samopomocową, której spotkania mogą odbywać się bez udziału osób prowadzących.

IV. RAMOWY HARMONOGRAM PROGRAMU

*Spotkanie inicjacyjne (odbywa się w momencie skompletowania minimalnej liczby członków grupy – uczestnicy zostają poinformowani o terminie i miejscu spotkania listownie)

*Podpisanie indywidualnych kontraktów pomiędzy każdym z uczestników a zespołem realizatorów programu.

*Wypełnienie imiennej ankiety dotyczącej zjawiska przemocy - wiedzy, postaw i potrzeb uczestników – spełniającej zadanie wstępnej diagnozy indywidualnej i grupowej, jak również kontynuacji działalności badawczej lokalnego zespołu terapeutycznego.

*Praca nad zasadami, regułami rządzącymi spotkaniami grupowymi – kontrakt grupowy.

*Podjęcie tematu motywacji do uczestnictwa w grupach wsparcia.

- **Regularne spotkania grupowe / raz na dwa tygodnie** – spotkania o charakterze edukacyjnym, podczas których w pierwszym etapie programu (miesiące luty- czerwiec) będą przeważały treści edukacyjne z zakresu wiedzy o przemocy i rodzinie. Następne spotkania, będą koncentrowały się na oddziaływaniach korekcyjnych, odpowiadających potrzebom grupy.
- **Program zawiera propozycję regularnych spotkań terapii indywidualnej i w dalszym etapie programu terapii rodzinnej** – dostosowane do indywidualnych potrzeb uczestnika programu i członków jego rodziny.
- **Zakończenie cyklu programu korekcyjno – edukacyjnego** (oficjalnym zakończeniem programu będzie ostatnie spotkanie pożegnalne. Wypełnienie ankiety diagnozy poprogramowej przez uczestników programu).

V. REALIZATORZY PROGRAMU:

Zespół terapeutyczny składający się ze specjalistów psychologów, pedagogów, terapeutów.

VI. ADRESACI PROGRAMU:

1. Osoby stosujące przemoc wobec swoich bliskich bez ograniczenia wieku, zamieszkałe na terenie powiatu janowskiego.
2. Rodziny sprawców przemocy domowej (praca indywidualna w postaci konsultacji z inicjatywy członków rodzin sprawców przemocy w rodzinie).

VII. NABÓR UCZESTNIKÓW PROGRAMU:

Uczestnicy programu będą kierowani w ramach nawiązanej współpracy pomiędzy różnorodnymi instytucjami tworzącymi na terenie powiatu lokalny system pomocy rodzinie (kierowani przez Sąd Rejonowy, Ośrodek Interwencji Kryzysowej przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, Ośrodek Pomocy Społecznej). Uczestnikami programu będą także mogli być wszyscy chętni zgłaszający gotowość w jego uczestnictwie niezależnie od działalności instytucji pomocowych na terenie powiatu.

Program korekcyjno – edukacyjny skierowany do sprawców przemocy w rodzinie jest kompatybilny z Powiatową Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych. Spotkania dla sprawców przemocy będą odbywały się **dwa razy w miesiącu** i będą miały charakter grup wsparcia. Spotkania będą miały charakter otwarty i będą dostosowywane do potrzeb i możliwości grupy .

Jednocześnie będą prowadzone konsultacje indywidualne i rodzinne (bezpośrednie i telefoniczne) w wyznaczonych i podanych do publicznej wiadomości godzinach dyżurowania specjalistów dla uczestników programu i dla wszystkich potrzebujących dotkniętych kryzysem rodzinnym w tym również przemocą domową.

Prowadzone dyżury konsultacyjne będą służyły pozyskiwaniu nowych uczestników kolejnych cykli programu „MOSTY ZAMIAST MURÓW”.

VI. EWALUACJA

Po zakończeniu cyklu zajęć w ramach programu grupa wsparcia może przekształcić się w grupę samopomocową, której spotkania mogą odbywać się bez udziału prowadzącego specjalisty.

W sytuacji zaistnienia konieczności objęcia rodziny sprawcy oddzielną pomocą terapeutyczną w trakcie programu i po jego zakończeniu będzie prowadzona indywidualna i rodzinna terapia w Ośrodku Interwencji Kryzysowej.

Uczestnicy programu wypełniają ankietę poprogramowa, mającą na celu sprawdzenie zaistnienia zmiany wewnętrznej w zakresie wiedzy o zjawisku, umiejętności psychospołecznych i postaw wobec zjawisk społecznie niepożądanych m.in. przemocy.